

Maaseudun kehittäminen ja tulevaisuus hallitusohjelman valossa

**Kokkola 11.10.2019
Taina Väre**

Kunta maaseudulla – maaseutu kaupungissa

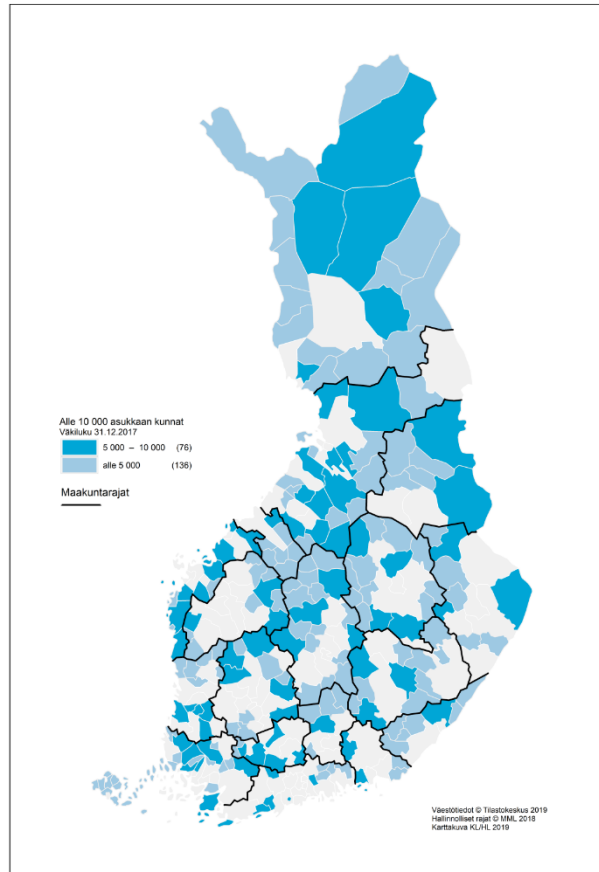
Kuntaliiton maaseutu- ja pienkuntapainopisteet

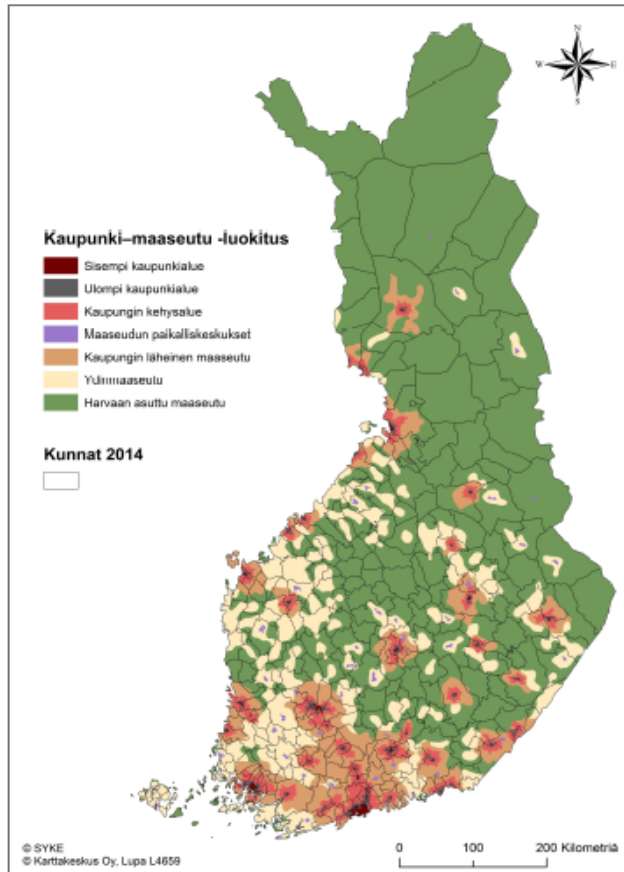
Läpileikkaavat asiat, jotka koskevat kaikkia painopisteitä:

- Pienten- ja maaseutuvaltaisten kuntien erityiskysymykset kuntataloudessa
- Harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien tuomat haasteet
- Pienten kuntien haasteet asiantuntijuuden/erityisosaamisen varmistamisessa
- Ilmastonmuutos ja kestävä kehitys maaseutuymppäristössä (biotalous ja liikkuminen)
- Maaseudun kehittämisen tarpeet ja resurssien kohdentaminen EU-ohjelmakauden 2021-2027 valmistelussa
- Digitalisaation hyödyntämiseen sekä fyysiseen saavutettavuuteen liittyvät erityistarpeet maaseudulla
- Työn murros ja työpaikat: julkisen alan työpaikkojen sijoittuminen ja osaavan työvoiman saatavuus maaseudulla
- Kunta- ja aluehallinnon toimiva yhdyspinta maaseudun pienten kuntien näkökulmasta
- Yhteisöllisyys, osallisuus ja paikallinen identiteetti voimavarana

**Rinteen HO:
Maatalouden ja
maaseudun
kehittämisen
rahoitus
turvataan. Myös
aluekehitysraho-
ituksen taso ja
harvaan asutun
Itä- ja Pohjois-
Suomen
erityisasema
turvataan**

Kunnan väkiluku 31.12.2017	Kuntien lukumäärä
Alle 5 000	136
5 001-10 000	76
10 001-15 000	22
15 001-20 000	20
20 001-50 000	35
50 001-100 000	12
yli 100 000	9

Aluetyyppi	Vuosi 2000		Vuosi 2017		Muutos 2000-2017	
	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%
KOKO MAA	5 181 115	100	5 513 130	100	332 015	6,4
Sisempi kaupunkialue	1 578 652	30,5	1 792 968	32,5	214 316	13,6
Ulompi kaupunkialue	1 287 976	24,9	1 454 992	26,4	167 016	13,0
Kaupungin kehysalue	506 975	9,8	608 787	11,0	101 812	20,1
Maaseudun paikalliskeskus	332 167	6,4	318 947	5,8	-13 220	-4,0
Kaupungin läheinen maaseutu	375 834	7,3	388 716	7,1	12 882	3,4
Ydinmaaseutu	676 302	13,1	594 083	10,8	-82 219	-12,2
Harvaan asuttu maaseutu	368 244	7,1	283 432	5,1	-84 812	-23,0

Suomen väkiluku aluetyypeittäin kaupunki-maaseutu-luokituksen mukaan vuosina 2000 ja 2017. (Laadittu mukaillen taulukkoa julkaisussa Maaseutukatsaus 2017. Lähde: Tilastokeskus 2018)

Digitalisaation edellytykset ja hyödyntäminen maaseudulla

Rinteen HO: Rakennetaan digitalisaation edistämisen ohjelma

- Kuinka varmistetaan asukkaiden ja yritysten tietoliikennetarpeita tyydyttävät laajakaistayhteydet
- Kuinka turvata pienten kuntien kyky hyödyntää sähköistä asiointia ja hallinnon järjestelmiä
- Miten luodaan edellytykset sähköisten järjestelmien hyödyntämiselle harvaan asutun alueen turvallisuudessa ja varautumisessa

Ilmastonmuutos ja maaseutu

Rinteen HO: ””oikeudenmukainen siirtymä”

Ilmastonmuutoksen hillintä:

- Kiertotalous ja biotalous osana ilmastoratkaisua: biopolttoaineet, biopohjaiset tuotteet, biomassat ja ravinnekierrat
- Hajautetun energiantuotannon mahdollisuudet
- Hiilinielut (maa – ja metsätaloudessa) ja hiilivarastot (puurakentaminen)
- Maaseudun liikkumisratkaisut (kuljetusten yhdistäminen)
- Kestävä ruuan tuotanto (ilmastoystävällisten tuotteiden kehittäminen)

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen:

- Sään ääriolosuhteisiin varautuminen (maakaapelointi, teiden kunto, vesihuollon ratkaisut jne.)
- Viheralueiden kytkeytyneisyys ja luonnon monimuotoisuus lisäävät resilienssiä

Työn murros ja työpaikat maaseudulla

- Alustatalous, jakamistalous, hajautuneet arvoketjut ja alihankinta
- Robotisaatio: lypsyrobotit, ruokinta-automaatit maataloudessa jne.
- Maahanmuutto: työperusteinen ja humanitäärinen
- Ulkomainen kausityövoima
- Kohtaanto-ongelma: työvoiman kysynnän ja saatavuuden varmistaminen
- Työn eri muodot: pätkätyö, vuokratyö, osa-aikatyö, freelance-työ ja kausityöt
- Joustavuuden lisääminen: etätyö, työn ja opiskelun yhdistäminen, työn ja kuntoutuksen yhdistäminen, silpputöiden yhdistäminen

Maaseutu- ja pienten kuntien verkostot Kuntaliitossa

Kuntaliiton pienten kuntien neuvottelukunta

- Tehtävänä pienten kuntien erityiskysymykset ja edunvalvonta
- 15 luottamushenkilöjäsentä (pl. pj) /15 varajäsentä
- 3 kokousta/vuosi sekä pienkunta/maaseutuseminaarit

Syksyllä 2019 käynnistetään pienten kuntien verkoston toiminta

- Verkosto koostuu muiden kuntaverkostojen tapaan kunnanjohtajista.
- Riippuen käsiteltävistä asioista mukaan kutsutaan myös ko. toimialajohtajat
- Tavoitteena tiivistää keskusteluyhteyttä kuntiin ja tarjota keskustelu- ja kehittämisfoorumi **pienille kunnille ja maaseutuasioille**

Kuntaliiton Maaseudun INFRA-verkosto on yksi viidestä maaseutupolitiikan verkostosta (MMM).

- Verkosto täydentää maaseudun elinvoimaisen toimintaympäristön kehittämistä ja edunvalvontaa vuosina **2017-2019(-2020)**

Viestinnän uudet kanavat käyttöön

- Pieniin kuntiin ja maaseutukysymyksiin liittyvässä viestinnässä hyödynnetään mm. Maaseutu LIVE -lähetyksiä
- Webcastit mahdollistavat kustannustehokkaan viestinnän ja osallistumisen ajankohtaislähetyksiin
- toiminnassa hyödynnetään etäyhteyksiä: Skype-kokoukset, Webinaarit jne.

AJANKOHTAISTA TIETOA KUNTA-ALASTA
JA KUNTIEN EDUNVALVONNASTA

[Kuntaliitto.fi/live](https://kuntaliitto.fi/live)

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Maaseutu LIVE

Syksyllä 2019 maanantaisin 13-14/14-15

7.10. Maaseudun infraistäntöinti: tie-,
ojitus- ja vesihuoltoisäntöinnin
kehittäminen

14.10. Ajankohtaista pienten kuntien verkostolle

28.10. Valokuituinvestoinnit

18.11. Energia ja sähköverkot

21.-22.11. Pienkuntapäivät Kuntatalolla

2.12. Ajankohtaista pienten kuntien verkostolle

9.12. Kestävä kehitys: Ekosysteemipalvelut,
energia ja ympäristö

Maaseudun INFRA-verkosto

#maapuhuu

– maaseudun elinvoimasta

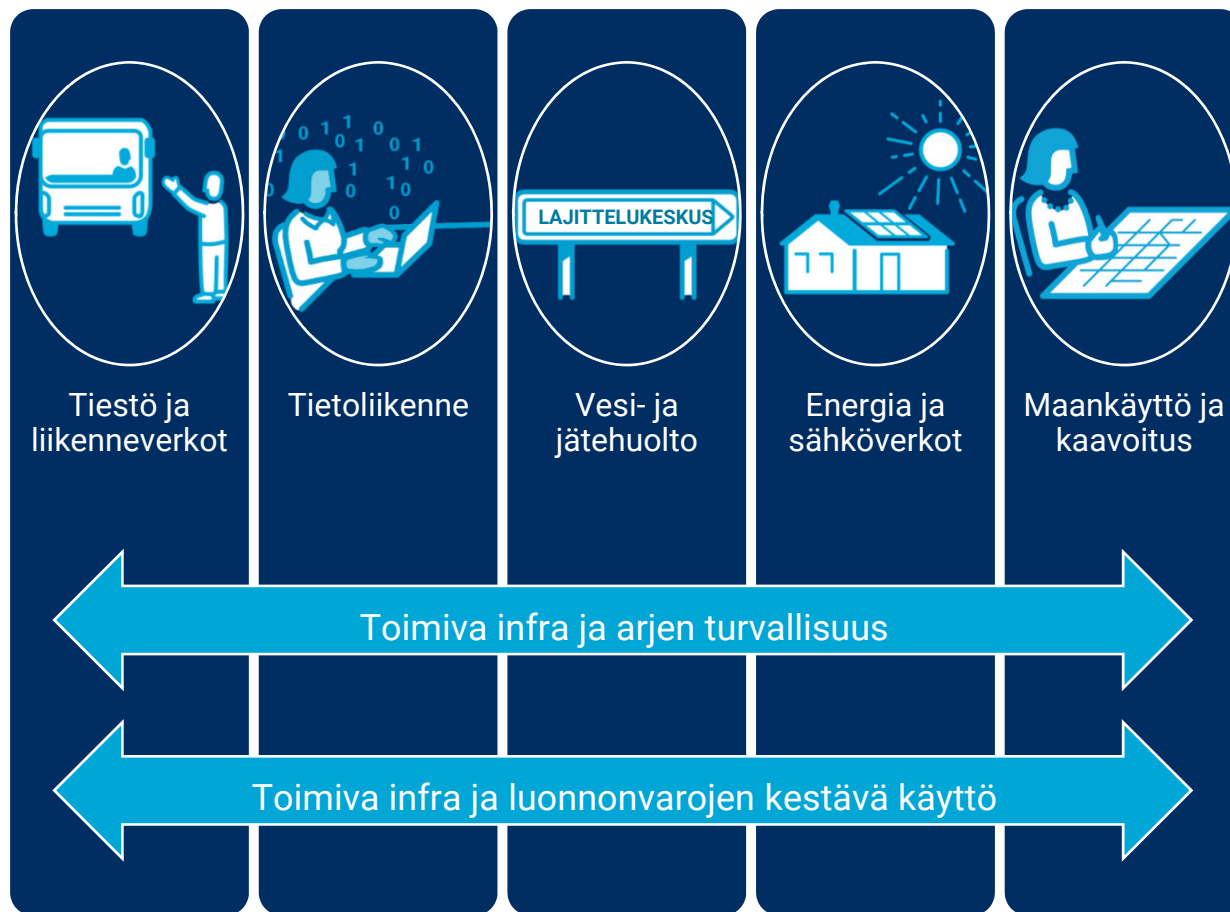
Taina Väre, Erityisasiantuntija
Emilia Osmonen, Verkostokoordinaattori

11.09.2019

Kuva ©maaseutuverkosto, Lietso Oy

Maaseudun INFRA-verkosto

Maaseudun
elinvoimaisen
toimintaympäristön
perustana
on toimiva
INFRA

Maaseudun INFRA -verkoston kokoonpano

Verkoston jäsenorganisaatiot:

Maa- ja metsätalousministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto
Väylävirasto
Maataloustuottajain Keskusliitto ry (MTK)
Suomen Kiertovoima ry
Suomen kylät ry
Suomen Metsäkeskus
Suomen Pelastusalan Keskusliitto ry (SPEK)
Suomen Tieyhdistys ry
Suomenvesihuolto-osuuskunnat ry
Vesilaitosyhdistys ry
Elenia Oy
Pohjois-Karjalan liitto

Kuhmon kaupunki
Mikkelin kaupunki
Petäjäveden kunta
Rääkkylän kunta
Virtain kaupunki

Kuntaliiton asiantuntijat:

Vesa-Pekka Tervo, arjen turvallisuus
Miira Riipinen, luonnonvarojen kestävä käyttö
Vesa Peltola, energia ja sähköverkot
Anne Jarva, maankäyttö ja kaavoitus
Johanna Vilkuna, tiestö ja liikenne
Jari Ylikoski, tietoliikenneverkot
Tuulia Innala, vesi- ja jätehuolto
Paavo Taipale, yhdyskuntatekniikka

Taina Väre, puheenjohtaja

p. 050 462 7279,
taina.vare@kuntaliitto.fi

Emilia Osmonen, verkostokoordinaattori

p. 050 566 8758,
emilia.osmonen@kuntaliitto.fi

**Tule mukaan
verkoston tapahtumiin
ja kerro
kehittämisideasi!**

Maankäyttö ja kaavoitus

**"Kaikilla kunnilla
tulee olla vapaus päättää
kaavoituksesta ja rakentamisen
ohjauksesta"**

Maankäyttö ja kaavoitus

Toimenpiteitä 2018 ja 2019

- Maankäyttö ja rakennuslaki maaseudulla – vuonna 2018
- Sidosryhmätilaisuudet ja pienten kuntien MRL-klinikat
- Maankäyttö ja rakentaminen maaseudulla - webcast 31.10.2018
- **Maankäyttö ja rakennuslaki maaseudulla: arvioita lain nykytilasta ja keskeiset kehittämistarpeet – raportti**
 - **Maaseutupolitiikan politiikkasuositukset**
- **MRL:n kokonaisuudistus ja siihen liittyvä edunvalvonta jatkuu**

A close-up photograph of a human hand reaching into dark, rippling water. The hand is positioned on the left side of the frame, with fingers slightly curled. The water is dark and has many small ripples. A blue rectangular box is overlaid on the right side of the image, containing white text.

Vesi- ja jätehuolto

**"Maaseudun
kiinteistöjen kohtuullisten
vesi- ja jätehuolto-
palvelujen saatavuuden
turvaaminen"**

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kuva ©maaseutuverkosto, Jyrki Vesa

Vesi- ja jätehuolto

Toimenpiteitä 2019

- **Selvitys infraisännöinnin ja operointipalveluiden kehittämisestä (6/2019)**
 - Nina Pimiä, SVOSK, JAMK / Esko Hämäläinen, Suomen yksityistiepalvelu Oy
 - Selvitys julkaistu 9/2019
- **MaaseutuLIVE- lähetys: Maaseudun infraisännöinti, ma 7.10. klo 13-14**

Tiestö ja liikenneverkot:

Rinteen H0: yksityisteiden peruskorjausmäärärahat tuvataan

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kuva ©maaseutuverkosto, Miia Taivalanti

Tiestö ja liikenneverkot Toimenpiteitä 2019

#yksityistielaki

- Yksityistielaki uudistuu -webcast 16.1.2019
- Selvitys infraissännöinnin ja operointipalveluiden kehittämisestä (julkaistu 9/2019)
- Yksityisteiden valtakunnallinen merkitys – selvitys, syksy 2019
- Tieverkkoon, liikkumispalveluihin ja kuljetuksiin liittyvää edunvalvontaa

2019

Yksityistieverkon merkitys yhteiskunnalle

INFRA

KONEYRITTÄJÄT

Kuntaliitto
Kommunförbundet

MAASEUTUPOLITIIKKA
LANDSBYGGDSPOLITIK

Metsäteollisuus

MTK

JOULIN
TIEHÖSTYS

VÄYLÄ

wsp

Yksityisteiden merkitys

Sähkö- ja televerkot
Elintarvikkeet
Energia

Turvallisuus

Pelastustoimi Poliisi
Puolustusvoimat
Rajavartiolaitos

YKSITYISTIET

Väestö ja elinvoimaisuus

Monipaikkaisuus
Työllistävyys
Virkistys

Elinkeinoelämä

Maa- ja metsätalous
Metsäteollisuus
Elintarviketeollisuus
Energiateollisuus
Rakentaminen ja ylläpito
Luontomatkailu Yrittäjyys

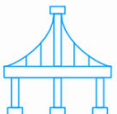

Julkiset palvelut

Sosiaali- ja terveyspalvelut
Kyytipalvelut
Posti ja jakelupalvelut

Yksityistiet lukuina

140 000 kpl
yksityistietä

12 000
siltaa yksityisteillä
(sillat ja yli 2 m aukoltaan olevat rummut)

2 milj.
käyttäjää

30 000
yritystä yksityisteiden
varsilla

40 000
maatilaa
yksityisteiden varsilla

200 milj. €
vuosittaiset yksityisteiden
tienpidon kustannukset

250 000
omakotitaloa yksityisteiden
varrella

190 000
loma-asuntoa yksityisteiden
varrella

1,2 milj.
täysperävaunullista
puukuormaa vuodessa

Tietoliikenneverkot Rinteen H0: laajakaistan investointivelkaa puretaan jatkamalla laajakaista ohjelmaa.

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kuva ©maaseutuverkosto, Tomi Aho

Tietoliikenneverkot
**Toimenpiteitä
vuosina 2018
ja 2019**

- **Selvitys valokuituinvestointimalleista ja rahoituksesta 6-11/2019**
- **MaaseutuLIVE- lähetys ma 28.10. 13.-14.00**
- Edunvalvontaa EU-ohjelmakauden 2021-2027 valmistelussa

Rinteen HO:

**Kehitetään sähköverkon
joustavuutta ja
vaihtoehtoisia tapoja
varmistaa sähkön
toimitusvarmuus
erityisesti haja-
asutusalueilla.**

**Selvitetään mahdollisuus
rajoittaa nykyisestään
sähkönsiirtomaksujen
vuotuista korotusta.**

Energia ja sähköverkot

**Energiatiimi: "Maaseudun
hajautetun energian tuotannon
kehittymisen ja
sähköntoimitusvarmuuden
turvaaminen"**

Toimiva infra ja arjen turvallisuus

Rinteen HO: hallitus lisää viranomaisten läsnäoloa ja näkyvyyttä etenkin alueilla, joissa on heikoin palvelutaso. Poliisille määritellään enimmäisvasteajat koko Suomeen.

Toimiva infra ja luonnonvarojen kestävä käyttö

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kuva ©maaseutuverkosto, Martina Motzbäuchen

Lomituslain valmistelu Rinteen hallituksen kaudella

- Rinteen HO mukaan lomituslainsäädäntö uudistetaan
- Parlamentaarinen työryhmä linjaa maakuntien tehtäviä vuoden 2020 loppuun mennessä
- Vaikka maatalouslomitus ei päätyisi maakuntiin, maatalouslomituksen hallintomalliin kohdistuu kehityspaineita (asiakasmäärät laskevat maatalouden rakennemuutoksen johdosta)
- Lomituslainsäädäntöön on vietävä EU:n valtioneukisääntelystä ja kansallisista tarpeista johtuvia muutoksia – kokonaisuudistuksen tarve.
- EU:n valtioneukisääntely voi muuttua (2021?) ja vaikuttaa lomituslainsäädäntöön.
- TEM aikoo perustaa 2020-luvun alussa yritystukien rekisterin, jonne myös asiakkaiden saamien lomituspalvelujen tiedot on tallennettava (lomituspalveluille luvattu muita myöhempi aloitus)

Lainsäädännön uudistuksen eteneminen (10/2019 näkemys)

1. Lakipaketti

- Voimassa olevaan maatalouslomituskilpailulakiin ja Lomitusnettiin tehdään vain kiireellisimpiä muutoksia.
- Turkistuuottajien ja poronhoitajien lomituspalvelulait uudistetaan kokonaan ja luodaan uusi tietojärjestelmä.
- EU:n valtiontukisääntelyn mahdolliset muutokset (2021?) pyritään odottamaan ja ottamaan mukaan tähän lakipakettiin, jotta tuplatyöltä välttäisiin.

2. Lakipaketti

- Kun maatalouslomituksen hallintomalli on selvinnyt, maatalouslomituskilpailulaki uudistetaan kokonaan ja luodaan uusi tietojärjestelmä.
- Lomituspalvelut liittyvät mukaan TEM:n yritystukien rekisteriin.

Talvella 2019 – 2020 (lokakuun 2019 näkemys):

- STM hahmottelee virkатыönä lakimuutostarpeita 1. lakipakettiin.
- Vuoden 2020 alkupuolella STM avaa ministeri Kiurun johdolla seminaarissa julkisen keskustelun lomituslainsäädännön uudistuksesta
 - Keskustelu 1. lakipakettiin hahmotelluista muutoksista.
 - Keskustelu niistä tekijöistä, jotka vaikuttavat pidemmällä aikavälillä maatalouslomituspalvelujen hallintomallin valintaan.
- Varsinainen 1. lakipaketin lainvalmistelu alkaa 2020 aikana.

KIITOS

Taina Väre

050 462 7279

Taina.vare@kuntaliitto.fi

kuntaliitto.fi

PL 200, 00101 Helsinki
Kuntatalo, Toinen linja 14
00530 Helsinki

